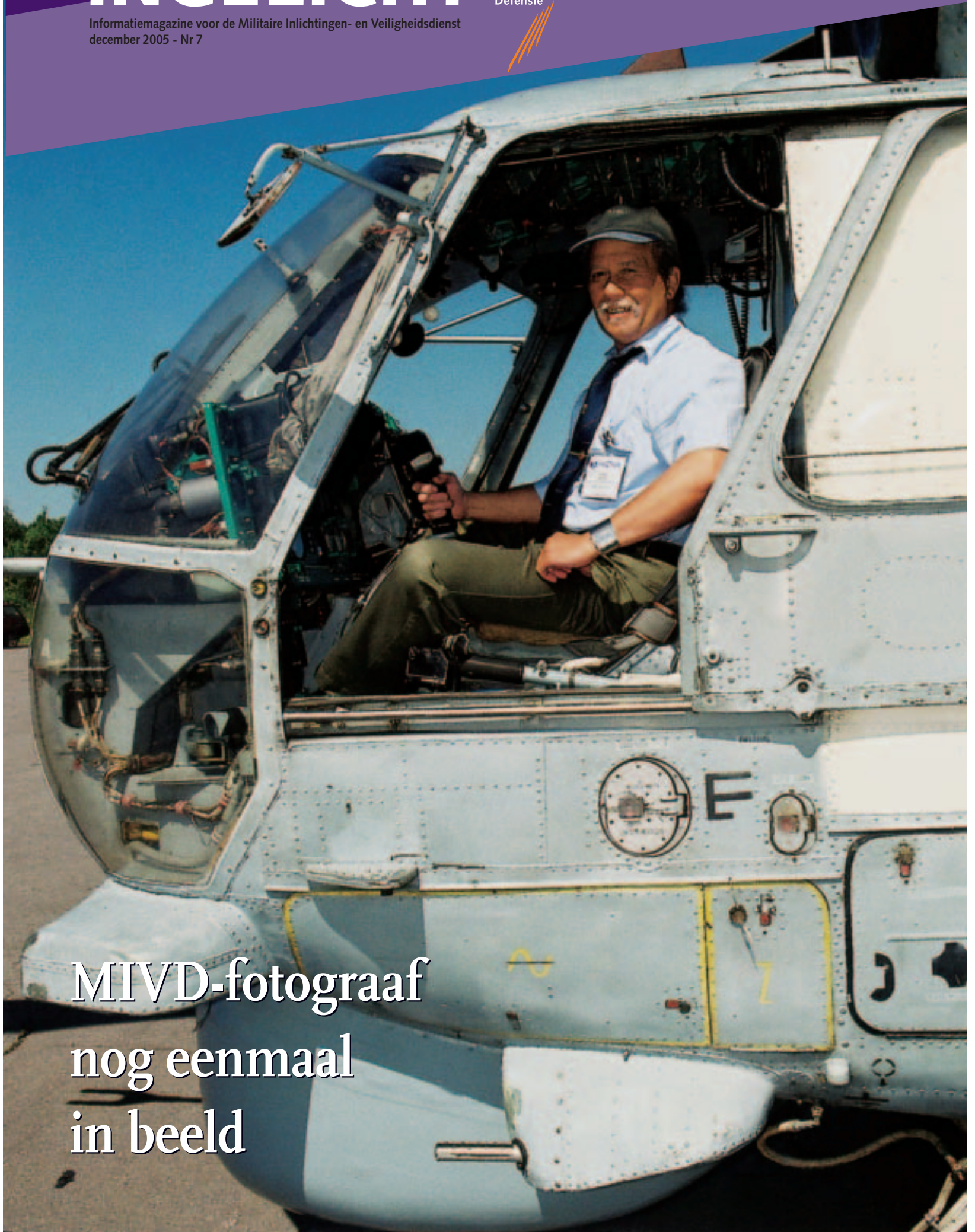

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
december 2005 - Nr 7

Defensie

MIVD-fotograaf
nog eenmaal
in beeld

colofon

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx

N.E. van den Brink

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

E-mailadres:

mivd@mindef.nl

Telefoon:

070 - 441 90 27

Fotografie: Ministerie van Defensie
Hennie Keeris

Vormgeving: Theo Olsthoorn en

Kommer de Heer

Druk en lithografie:

UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijnings datum
1 februari	23 februari

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Omslag: Afscheid van Albert Piëtte belicht.

I N H O U D S O P G A V E

4 Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid Defensie van start!

6 Bureau ICT in beeld

9 Oprichting Defensie Inlichtingen en Veiligheids Instituut

12 Uitreiking functioneringsgratificatie Bureau Personele Veiligheid

13 Column Veiligheidszaken

14 ACIV houdt de band met haar relaties warm

15 Zonder geld begin je niks

16 Uitreiking Jeneverkruizen

17 Minimaal negen uur om een bevel uit te voeren?

18 PSG on tour bij de MIVD

19 Dit is mijn meest heftige ervaring tot nu toe!

21 Reusers kolom

22 E-DIV in progress

24 MIVD fotograaf neemt afscheid

Rectificatie

Per abuis is in nummer 6 van Ingelicht, op pagina 21, de verkeerde benaming gebruikt. In de column van Veiligheidszaken stond namelijk vermeld dat Verbindingscentrum Eibergen een welgemeend proficiat kreeg voor hun optreden op de BHV oefendag van de Bestuursstaf. Dit moet uiteraard zijn: *het Verwervingscentrum Eibergen.*

Onze welgemeende excuses hiervoor. En bij deze, ere wie ere toekomt, dus alsnog: Een welgemeend proficiat voor het Verwervingscentrum Eibergen!●

Op 26 maart 2002 werd de directie-vergaderzaal van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst officieel vernoemd naar luitenant-ter-zee van Speciale Diensten der 1e Klasse b.d. R. Gout (26 maart 1917 - 12 mei 2001), voormalig medewerker van de Marine Inlichtingendienst (MARID).

De vergaderzaal heet nu de Rudy Goutzaal. De plechtigheid werd verricht in het bijzijn van mevrouw Gout samen met kinderen en kleinkinderen en medewerkers van de MID. De oudste zoon van luitenant-ter-zee Gout, Gerard Gout kon destijds niet bij de opening aanwezig zijn. Hij woont sinds 1965 in de Verenigde Staten waar hij een aantal jaren geleden als majoor-vlieger bij de US ARMY met pensioen is gegaan. Afgelopen maand was hij echter in Nederland en bezocht samen met zijn echtgenote de MIVD. Hij werd ontvangen door generaal Dedden en kreeg uitvoerig tekst en uitleg over alles wat in de Goutzaal ten-

Stilstaan en een blik vooruit

C O L U M N

Wanneer u deze column leest, staan de kerstdagen voor de deur en luiden we bijna een nieuw jaar in. Een goed moment om stil te staan bij het afgelopen jaar en een blik vooruit te werpen.

In januari 2005 vertelde ik u dat we een druk jaar tegemoet zouden gaan. Niets is minder waar gebleken.

De reorganisatie van de MIVD heeft zijn beslag gekregen. Het reorganisatieplan is in het voorjaar goedgekeurd en we zijn de resterende tijd bezig geweest de MIVD verder in te richten volgens die plannen. Daarbij hebben we veel zorg besteed aan de uitstroom van overtollig personeel en het aantrekken van nieuw personeel. Momenteel hebben we een vullingsgraad van 90 %. Natuurlijk zou ik graag 100 % willen bereiken. Maar gezien de tekorten bij bepaalde militaire rangen, zal dit niet spoedig gerealiseerd worden. De analysecapaciteit hebben we in ieder geval kunnen verhogen. Nu het overgrote deel van het personeel binnen is, wacht ons in gebouw 32 nog een grote interne verhuizing.

Ook de NSO, de Nationale Sigint Organisatie, heeft behoorlijk aan de weg getimmerd het afgelopen jaar. De NSO is formeel op 1 september 2005 opgericht en het aantal schotels op het satelliet-grondstation in Burum is behoorlijk toegenomen.

Het zou een druk jaar worden zei ik. Dat klopt. Het aantal producten dat onze klanten dit jaar van ons heeft ontvangen, is sterk toegenomen ten opzichte van 2004. En dat zonder dat aan kwaliteit is ingeboet. Er is dan ook veel waardering voor onze Dienst, waarvoor ik u mijn dank wil uitspreken.

Met de recente oprichting van het Defensie Inlichtingen en Veiligheids Instituut, het DIVI,

wordt het behoud en verbeteren van de inlichtingenkennis en kwaliteit gewaarborgd. Dit instituut voorziet Defensie in opleidingen en training op het gebied van inlichtingen en veiligheid. Daar levert onze Dienst ook een fikse bijdrage aan, want wij sturen het DIVI vakinhoudelijk aan. We zijn hiermee een stap in de richting om te komen tot de Defensie-autoriteit Inlichtingen en Veiligheid.

De Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid Defensie, die inmiddels van start is gegaan, kan eveneens een positieve bijdrage leveren aan de manier waarop onze Dienst functioneert. En wellicht ook een bijdrage leveren aan de oplossing van enige capaciteitsproblemen, waar we nog steeds mee te kampen hebben.

Ik heb er alle vertrouwen in dat u van het jaar 2006 een voor de MIVD zeer succesvol jaar kunt maken. Aan uw niet aflatende inzet en professionele opstelling zal het zeker het komende jaar ook niet ontbreken.

Ik wens u en allen die u dierbaar zijn fijne feestdagen en een gelukkig en gezond 2006 toe.●

B. Dedden
Generaal-majoor

OUDSTE ZOON GOUT BEZOEKT MIVD

toongesteld staat.

Jerry, zoals Gerard in de Verenigde Staten wordt genoemd, is bezig een boek te schrijven over het leven van zijn vader, dat met name zal gaan over de oorlogsjaren en de periode daarna. Het boek is naar verwachting eind volgend jaar klaar om uitgegeven te worden. Bij zijn onderzoek naar gegevens voor het boek, heeft Jerry onder meer gebruik gemaakt van dagboeken van zijn vader. Een aantal pagina's van het dagboek heeft hij laten inlijsten. Deze bood hij Generaal Dedden aan, ter aanvulling op de verzameling die al tentoongesteld is in de Goutzaal. Op de foto Rudy Gout tweede van rechts.●

Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid Defensie van start!

Binnen het Ministerie van Defensie ontstond de behoefte de inlichtingen- en veiligheidsfunctie van Defensie tegen het licht te houden. Daarom is een onderzoek gestart naar de effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van de Inlichtingen- en Veiligheidcapaciteit van Defensie in het algemeen en de MIVD in het bijzonder.

Deze onderzoeksgroep is in november van start gegaan en coördineert haar werkzaamheden vanuit een werkplek bij de MIVD. De groep bestaat uit een aantal militaire en niet-militaire leden. Leden die zowel binnen als buiten Defensie werken. Het onderzoek moet leiden tot adviezen en aanbevelingen voor de toekomstige inrichting en onderlinge afstemming van de inlichtingen- en veiligheidsfunctie van Defensie. De onderzoeksgroep dient haar bevindingen uiterlijk 31 maart 2006 te rapporteren. Geen gemakkelijke taak, zeker gezien de brede opdracht die de groep heeft gekregen van Secretaris-Generaal Annink.

De groep stelt zich voor

De onderzoeksgroep wordt voorgezeten door mr. drs. C.W.M. (Stan) Dessens. Dessens was tot dit voorjaar directeur-generaal rechtshandhaving bij het ministerie van Justitie. Daar had hij te maken met rechtshandhaving, veiligheid en terrorisme. Kortom, het hele spectrum waar de Nederlander zich momenteel zor-

gen over maakt binnen onze samenleving. In die hoedanigheid heeft Stan Dessens ook de MIVD leren kennen. Zijn werkterrein had veel raakvlakken met Defensie en de MIVD in het bijzonder. Vandaar dat juist hij in september van dit jaar benaderd werd door de SG met de vraag of hij interesse had dit onderzoek te gaan leiden. Dessens gaf aan dat juist het feit dat er geen acute (vaak negatieve) redenen tot onderzoek was, hem aansprak. Hij wordt met een uitgelezen groep collega's in de gelegenheid gesteld in de diepte te onderzoeken welke plaats de MIVD nu precies binnen Defensie inneemt en hij en zijn collega's kunnen zo de MIVD van alle kanten belichten.

Stan Dessens geeft aan dat de leden van deze groep allen persoonlijk door de SG zijn benaderd om aan dit onderzoek deel te nemen en dat iedereen direct positief op het verzoek had gereageerd. Een enthousiast team dus om dit onderzoek uit te voeren.

De groep kent zo zijn eigen specialisten op alle deelvragen die zijn geformuleerd.

En een specialist op een bepaald deelgebied wordt gekoppeld aan iemand anders uit de groep die dat juist niet is. "Zo tracht je de balans te zoeken en het onderzoek niet uit een bepaald evenwicht te trekken", aldus Dessens. Gezamenlijk zijn ze verantwoordelijk voor het realiseren van een concept hoofdstuk uit het rapport maar uiteindelijk zal de onderzoeksgroep als geheel het integrale rapport samenstellen.

"Een belangrijk punt om te noemen", zo vervolgt Dessens het gesprek, "is dat er absoluut geen vooropgezette uitkomst is. De groep heeft bij aanvang van het onderzoek geen voorgenomen idee voor ogen en had zich nog geen enkel oordeel gevormd."

De groep besteedt veel tijd aan het verkrijgen van een gezamenlijk beeld en verricht vandaar uit het onderzoek. Ze houden interviews met medewerkers van de MIVD en daarbuiten en maken gebruik van de bestaande casuïstiek, echter zonder dat er bepaalde cases beoordeeld worden. "We gebruiken ze slechts ter kennisneming", aldus Dessens.

Leden van de Commissie

Drs. C.W.M. Dessens is voorzitter van de Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid

Luitenant-Generaal P.J.M. Godderij is Permanent Militair Vertegenwoordiger bij de NAVO

Tevens is Luitenant-Generaal b.d. M. Schouten lid van de onderzoeksgroep

Mr H.J.L. van der Linde is oud plaatsvervangend SG van Binnenlandse Zaken

Prof. dr. mr E.R. Muller (rapporteur) is hoogleraar rechtsgeleerdheid aan de

Universiteit van Leiden en algemeen directeur van het COT Instituut voor

Veiligheids- en Crisismanagement

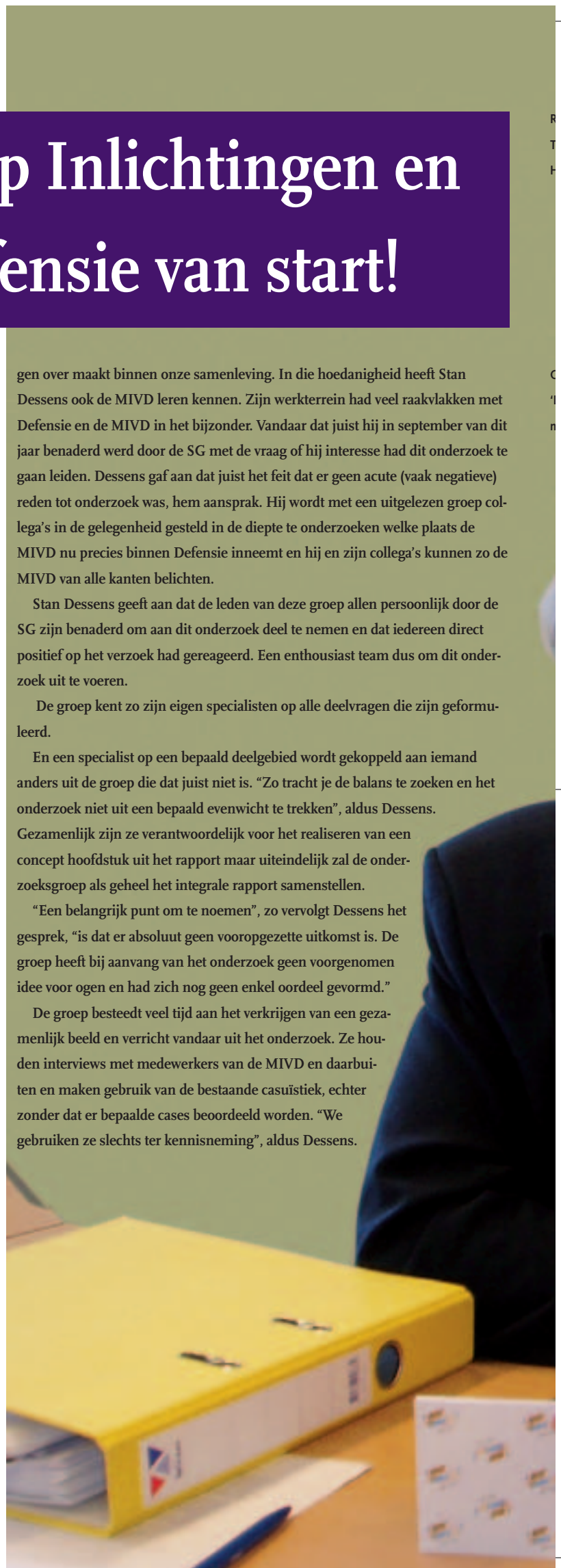
Drs. F. Herman de Groot (secretaris) is vice-voorzitter van de kerngroep Samson bij het Ministerie van Defensie

Mr. drs. R.P. (Roland) Bron en *mr. E.R. (Eveline) Hertzberger* zijn respectievelijk adjunct-secretaris en stafid, afkomstig van het COT en verrichten de meeste

werkzaamheden vanuit de MIVD (vijfde etage). De andere twee stafleden zijn de

heer *T.P.M. (Theo) van den Nouland*, afkomstig van de directie Beleidsevaluatie

(BS) en *mr. E. (Eelco) van Kappen* van de directie Juridische Zaken (BS).

Rechts: Leden van de staf: Staand Theo van den Nouland en Eveline Hertzberger. Zittend Roland Bron.

Grote foto: Stan Dessens:
'De MIVD staat met het gezicht naar het onderzoek toe'

Een onderzoek als dit zou je als organisatie eigenlijk met enige regelmaat moeten herhalen, vervolgt Dessens, om zeker te stellen dat je nog op het juiste spoor zit. We zullen dan ook aanbevelingen doen voor de opzet van periodiek intern onderzoek naar de rechtmatigheid, effectiviteit en doelmatigheid van de MIVD en de andere I&V-onderdelen binnen Defensie.

Waar richt het onderzoek zich wat specifieker op? Bijvoorbeeld op de toepasbaarheid van de Wiv, de Wet op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten. Is die wet nog wel toereikend, en wordt de legaliteit in voldoende mate in acht genomen? De bijzondere bevoegdheden van de inlichtingendiensten moeten hun wettelijke grondslag hebben. De onderzoeksgroep bevindt zich hiermee niet in het vaarwater van de Commissie van Toezicht (op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten), de groep heeft wel contact met de Commissie. De Commissie toetst de rechtmatigheid achteraf, terwijl de onderzoeksgroep juist preventief bezig is en onderzoekt hoe de rechtmatigheid is ingericht.

Ook richt de groep zich onder meer op de bijzondere betekenis van contra-inlichtingen en veiligheid, gelet op de gewijzigde veiligheidssituatie en op de structurele wijze waarop zorg gedragen wordt voor voldoende ontwikkeling van de kwaliteit van het I&V personeel en de instrumenten die daarbij worden ingezet.

Defensie en de MIVD in het bijzonder staan positief en receptief tegenover ons

◆ Een uitermate brede opdracht, die in een beperkte tijd moet worden uitgevoerd.

Die mening is ook Luitenant-generaal b.d. Schouten toegedaan. Schouten is niet alleen lid van deze onderzoeksgroep vanwege zijn militaire expertise. (Tot april 2001 was Schouten Bevelhebber der Landstrijdkrachten. Daarna werd hij *Director Combined Joint Planning Staff* bij de NAVO in Mons. Red.) Hij beschikt over ruim voldoende onderzoeksexpertise op een breed terrein van veiligheid. Zijn eerste reactie toen hij werd benaderd voor deze onderzoeksgroep was "leuk en zeer zinvol". "Ik ben nog niet zo lang met pensioen en heb mijn aandeel operationele functies gehad, het inlichtingen- en veiligheidsveld ligt mij nog vers in het geheugen. Bovendien denk ik voor de niet-defensie leden een goede verstaalslag te kunnen maken waarom binnen Defensie en dus binnen de MIVD iets gedaan wordt en de wijze waarop dat dan vervolgens gedaan wordt. Want het werk bij Defensie is toch een andere tak van sport", aldus generaal Schouten.

De deelaspecten waar Schouten zich op richt liggen meer in de breedte van het onderzoek, zoals de organisatie van de inlichtingen- en veiligheidsfunctie binnen Defensie. Hij zal over de schouder meekijken naar de bedrijfsvoering van de dienst. Schouten vindt het belangrijk te kunnen sparren met de overige leden en daarbij

Luitenant-Generaal b.d.
M. Schouten

INGELICHT 6

aan te geven waar je expertise ligt.

De doelstelling van deze onderzoeksgroep moet helder zijn, daar moet geen misverstand over bestaan. "Want", zo voegt Schouten toe, "er is geen opzet of opdracht om de MIVD te reorganiseren."

De hele groep komt ongeveer een keer per maand bij elkaar. Er wordt in een behoorlijk tempo doorgewerkt, de activiteiten worden goed verdeeld. Het hebben van een staf ziet Schouten als een groot voordeel, maar vergt wel coördinatie van de werkzaamheden. De beschikbare tijd is gelimiteerd, dus een goede coördinatie is een vereiste.

De vaste staf houdt de coördinatie nauwlettend in het oog. Eveline Hertzberger en Roland Bron geven aan dat de open manier waarop ze binnen de MIVD hun werk kunnen verrichten en de wijze waarop ze door de medewerkers van de MIVD be-

naderd worden, verrassend te vinden, en zeker erg plezierig. "We zijn goed gefaciliteerd en ondervinden veel hulpvaardigheid". Op de vraag waarom verrassend, antwoorden ze beiden dat ze wellicht iets meer terughoudendheid hadden verwacht. "Maar", zo voegt Hertzberger toe, "iedereen is erg open en enthousiast over het werk en verleent alle mogelijke medewerking". Het feit dat ze al het werk binnen de muren van de MIVD moeten verrichten en niet mee kunnen nemen naar een andere werkplek, ervaren ze als een extra uitdaging, maar absoluut niet als vervelend.●

De onderzoeksgroep verdiept zich in de MIVD, die de uitkomst van het onderzoek met zorg tot zich moet nemen

Het Bureau ICT (BICT) Ondersteuning van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) van de MIVD kan met recht een bijzonder ICT bureau worden genoemd. Folkert Sparrius, hoofd van het Bureau ICT Ondersteuning, en zijn medewerkers lichten een tipje van de sluier op van de diverse, complexe en dynamische wereld die BICT (en AVI) heet.

Folkert vertelt: "Het BICT bestaat uit een aantal formatieplaatsen. Het Hoofd met een medewerker ondersteuning en vijf verschillende secties zijn verspreid over Eibergen en Den Haag." (Zie organogram onder op de pagina).

Folkert vertelt verder: "De formele doelstelling van het BICT bestaat uit: het beheer en ondersteuning van de voor Verbindingsinlichtingen (VI) specifieke systemen en de daarmee samenhangende ICT-infrastructuur van AVI. Maar ook het ontwerpen, ontwikkelen en het implementeren van VI-specifieke systemen en toepassingen binnen het raamwerk van de ICT-architectuur." Een hele mond vol, maar waar houden de verschillende secties zich precies mee bezig? Folkert licht toe: "Systeem Engineering levert projectleiders, die ook nog eens technisch specialist zijn. Deze projectleiders zijn van A tot Z verantwoordelijk voor het coördineren, begeleiden en sturen van ICT-gerelateerde projecten die ten dienste staan van de operationele taken van de AVI." De operationele taken van AVI laten zich in het kort omschrijven als: het, binnen de wettelijke kaders, intercepteren van gegevens uit telecommunicatie-emissies om deze uiteindelijk tot bruikbare informatie voor de analisten te verwerken (red.).

Folkert vervolgt zijn uitleg: "Systeem Ontwikkeling houdt zich bezig met het bouwen en/of bewerken van VI-specifieke applicaties. Systeem Beheer richt zich met nadruk op het beheren van de VI-specifieke systemen en ook het beheer van de kantoor computersystemen. De sectie Technische Ondersteuning, tenslotte, houdt zich bezig met het onderhouden van alle technische apparatuur. Dit varieert van onderhoud aan antennes tot aan materiaal uit de uitzendgebieden." Uit deze werkzaamheden blijkt wel dat het BICT helemaal ten dienste staat van

Systeem Engineering

BUREAU ICT IN BEELD

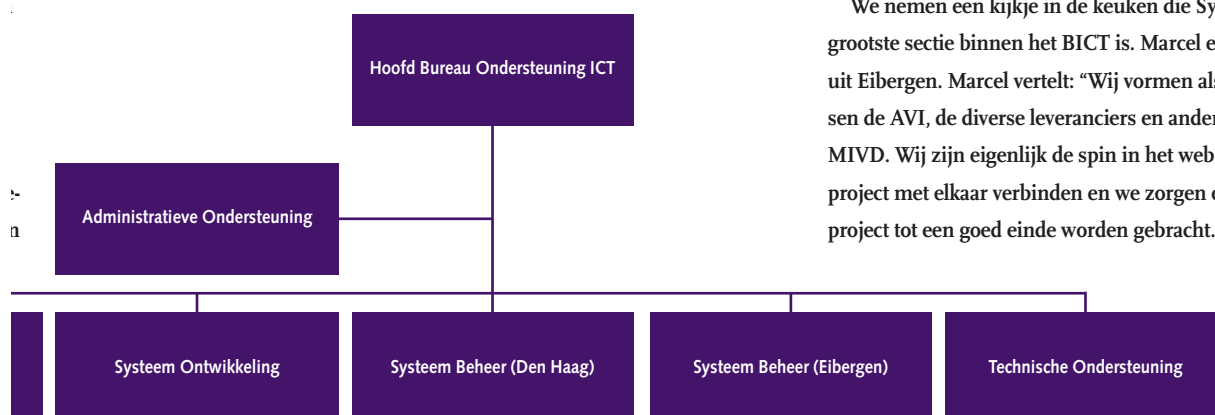

de operationele taken van AVI, wat met zich meebrengt dat er met een diversiteit aan VI-specifieke systemen wordt gewerkt. Folkert licht toe: "Dit geeft tevens het onderscheid aan met de Afdeling Informatie Management (AIM) van de MIVD. Onze operationele werkwijze zorgt voor een grote diversiteit aan operating systemen. Het feit dat er verschil zit tussen de werkzaamheden van AIM en BICT betekent niet dat er geen onderlinge communicatie plaatsvindt. Integendeel, Folkert geeft aan: "Voor wat betreft gehanteerde standaarden van systemen worden duidelijke afspraken gemaakt met AIM. Als wij om operationele redenen willen afwijken, gebeurt dit uiteraard in overleg. Er wordt door ons veel gewerkt

op projectbasis. Vanwege alle uitzendingen en de veranderingen op het gebied van veiligheid in de wereld zijn de projecten alleen maar toegenomen. Zo kunnen er ook diverse kleine ICT-werkzaamheden zijn die uiteindelijk toch uitgroeien tot een project. Voor het leiden van deze projecten hebben we onze afdeling Systeem Engineering." Tot slot nog een blik in de toekomst: "Een ontwikkeling die AVI en BICT direct raakt, is de oprichting van de Nationale Sigint Organisatie (NSO). Ons werk zal uiteraard blijven bestaan, alleen in welke vorm dat straks gaat gebeuren, moet nog blijken."

Nieuw Interceptiesysteem

We nemen een kijkje in de keuken die Systeem Engineering heet en tevens de grootste sectie binnen het BICT is. Marcel en Alrik zijn twee systeem engineers uit Eibergen. Marcel vertelt: "Wij vormen als projectleiders eigenlijk de link tussen de AVI, de diverse leveranciers en andere organisaties binnen en buiten de MIVD. Wij zijn eigenlijk de spin in het web, die alle lijnen en spelers binnen een project met elkaar verbinden en we zorgen er dus voor dat alle aspecten van een project tot een goed einde worden gebracht." Eén van de projecten waar Marcel

en Alrik mee bezig zijn, is de invoering van een nieuw interceptiesysteem. Marcel vertelt: "Dit is een geïntegreerd systeem dat alle benodigde en gebruikte informatievormen verenigt op één werkplek. Wat straks met dit nieuwe systeem verdwijnt, is de handmatige werkwijze. Alles gaat straks automatisch met behulp van diverse software applicaties en diverse tools." Marcel vertelt verder: "Naast het coördineren, begeleiden en sturen van dit project zorgen wij er ook voor dat de medewerkers die met dit nieuwe systeem gaan werken worden opgeleid en getraind." De Systeem Engineers zijn dus met recht echte duizendpoten te noemen, die zowel op het gebied van projectmanagement als technisch inhoudelijk bekwaam moeten zijn.

Sectie Technische Ondersteuning

Ook Technische Ondersteuning is een vak apart. Tonny, hoofd onderhoud en zijn plaatsvervanger en tevens monteur, René vertellen hun verhaal. "We werken in teams van twee personen. Er moet namelijk altijd één medewerker in Eibergen zijn en dan nog één die flexibel inzetbaar is. De andere medewerkers dienen beschikbaar te zijn voor technische ondersteuning in de uitzendgebieden. We houden ons momenteel bezig met correctief onderhoud aan de systemen hier en in de uitzendgebieden. Tevens bouwen we de systemen op in de uitzendgebieden en breken ze weer af. Wanneer de uitzendduur wordt verlengd, reizen we eventueel tussendoor nog naar de uitzendgebieden voor een update van de systemen. Deze werkzaamheden betekenen dat we gemiddeld zo'n drie keer per jaar in het uitzendgebied zijn.

Tonny vertelt: "We zijn een heel hecht team met een hoge mate van loyaliteit. Dit moet ook wel. Zoals bijvoorbeeld eind november toen het zo sneeuwde in het oosten van het land en ze ons hard nodig hadden om onderhoud aan de antennes uit te voeren vanwege de hevige sneeuwval. We zijn dan ook continue beschikbaar om ons werk uit te voeren." Tonny vertelt verder: "We plegen onder andere onderhoud aan de peilstations en de antennes van AVI. Ook onderhouden we het materiaal dat terugkomt uit de uitzendgebieden."

Hoofd Sectie Systeem Beheer aan het woord

Arend is Hoofd Systeem Beheer in Eibergen. Arend vertelt: "De gebruikers zijn hier 24/7 actief. We zijn verantwoordelijk voor het operationeel houden van de ICT infrastructuur. Om continuïteit te waarborgen, hebben we een helpdesk die tijdens kantooruren bereikbaar is. Buiten de diensturen is de Intelligence Watch Officer (IWO) bereikbaar voor storingen en meldingen. De IWO bepaalt de prioriteit van zo'n melding en neemt, indien nodig, contact op met een (stand-by) beheerder. De meldingen voor de helpdesk kunnen uiteenlopen van een vergeten password tot een probleem dat uitmond in een grote verandering (change). Met dat laatste bedoelen we dat er

een werkopdracht of zelfs een project uit kan voortkomen. De beheerders die bij ons werken, moeten van veel markten thuis zijn. Ze zijn met meerdere Operating Systemen bekend en moeten deze ook beheersen. Ze zijn bovendien snel inzetbaar en kunnen meerdere belangen tegen elkaar kunnen afwegen, waarbij alles uiteindelijk moet worden afgestemd op het waarborgen van de operationele taken. Dit vraagt flexibiliteit van mensen. Aangezien we met zoveel verschillende systemen

werken, is het ook belangrijk dat we regelmatig op cursus gaan om onze kennis en kunde up-to-date te houden."

Arend vertelt verder: "De werkzaamheden laten zich over het algemeen moeilijk plannen. Maar we proberen toch zoveel mogelijk structuur aan te brengen in het geheel door ITIL procedures toe te passen. ITIL is eigenlijk een bibliotheek van "best practices" op het gebied van beheer. Je kunt gebruiken wat past in jouw organisatie. Het doel van ITIL is onder andere om de beheeractiviteiten te structureren en organiseren waardoor je uiteindelijk meer vat krijgt op het beheerproces en mogelijk proactief kunt optreden, met andere woorden problemen signaleren en verhelpen voor het echte problemen zijn. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk prioriteiten te stellen voor wat betreft het verhelpen van meldingen.

Verder is het belangrijk om goede afspraken te maken met de gebruikers. Deze serviceafspraken kunnen ook op papier worden gezet in de vorm van Service Level Agreements. Volgens Arend is beheer de etalage van het hele IT-proces, waarbij drie pijlers belangrijk zijn: het aanbrengen van structuur, kwalitatief hoogwaardig personeel en de juiste tools.

Naci is de counterpart van Arend, maar dan in Den Haag. Naci vertelt: "De AVI beschikt over een ICT infrastructuur met een groot aantal geautomatiseerde informatiesystemen. Onze taak is het (technisch)beheer van de ICT infrastructuur, met een serverpark met een groot aantal servers (AVI breed). Ook leveren we in Den Haag ondersteuning aan de AVI gebruikers. De bijdrage van AVI aan het MIVD product komt tot stand onder hoge tijdsdruk in een dynamische omgeving. Hierbij is het essentieel dat BICT snel en flexibel reageert op voortdurend wisselende omstandigheden, rekening houdend met de technologische ontwikkelingen."

Focus op systeemontwikkeling

Tot slot praat de redactie met Jamal, Hoofd Systeem Ontwikkeling in Den Haag. Jamal stuurt Systeem Engineering in Den Haag, net als Jan-Willem, Hoofd Systeem Engineering in Eibergen, die Systeem Ontwikkeling in Eibergen aanstuurt. Het is namelijk niet zo handig als je in Eibergen werkt en je chef in Den Haag of vice versa. Jamal vertelt: "Op het gebied van Systeem Ontwikkeling zijn we aanspreekpunt voor onze klanten in de gebruikersorganisatie. Ook ontwikkelen we zelf systemen of aanpassingen op systemen naar aanleiding van de wensen en behoeften van de gebruikersorganisatie." Maar wat is nu precies het verschil tussen Den Haag en Eibergen. Jamal besluit zijn verhaal met het volgende: "Beide zijn technisch ingericht, echter met een verschillende focus op de VI-keten."●

Oprichting Defensie Inlichtingen en Veiligheids Instituut

Op 8 november jl. was de oprichting van het Defensie Inlichtingen en Veiligheids Instituut (DIVI) een feit. Het DIVI werd officieel tot geopend verklaard door Luitenant-generaal Sonneveld, plaatsvervangend Commandant der Strijdkrachten. Dit gebeurde tijdens een ceremonie op de Simon Stevinkazerne in Ede.

De oprichting van het DIVI was echter niet het enige officiële moment tijdens de ceremonie. De commandant van de voormalige school Militaire Inlichtingen Dienst (SMID), Luitenant-Kolonel Hakvoort, werd tijdens de ceremonie bevorderd tot kolonel. Na deze bevordering nam Kolonel Hakvoort vervolgens het commando van het nieuw opgerichte DIVI aan van Brigadegeneraal Smit, Commandant van het Opleidings- en Trainingscommando van de Koninklijke Landmacht.

Wat valt er binnen de taken van het DIVI?

Het DIVI verzorgt vanaf 8 november alle opleidingen (nationaal, internationaal en aan derden), trainingen en trainingsondersteuning voor Defensie binnen de grenzen van het functiegebied Inlichtingen en Veiligheid (inclusief daaraan gerelateerde functiegebieden als militaire geografie, elektronische oorlogsvoering, psychologische operaties en talen). Daarnaast levert DIVI beleidsondersteuning op alle toegewezen kennisgebieden en bijdragen aan de (joint) doctrinevorming. Tevens geeft het DIVI invulling aan separate opdrachten, gegeven door of namens de Minister van Defensie, ten aanzien van (inter)nationale samenwerking met civiele en/of militaire instanties. Daarnaast levert en coördineert het DIVI tolkdiensten voor de gehele Defensieorganisatie.

Inlichtingenseminar

Voorafgaand aan de oprichtingsceremonie van het DIVI vond 's ochtends een inlichtingenseminar plaats. Tijdens dit seminar dat werd geopend door de commandant der Landstrijdkrachten, Luitenant-generaal van Uhm, werd nog eens benadrukt dat inlichtingen een belangrijke bijdrage leveren aan de opera- ▶

Links: Kolonel Hakvoort, commandant DIVI

Rechts: Tijdens de plechtigheid werd ook de nieuwe vlag gehesen.

tionele taken van de Krijgsmacht. En dat de bundeling van krachten, verenigd in het DIVI een waardevolle bijdrage levert aan het behoud en het verbeteren van de inlichtingen kennis en haar kwaliteit. De directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, Generaal-majoor Dedden, sloot hier tijdens zijn inleiding op aan door te stellen dat de oprichting van het DIVI een geslaagde eerste stap is in de transformatie van het Inlichtingen- en Veiligheidsveld.

Ook kolonel Hakvoort benadrukt in zijn presentatie dat de professionalisering van het inlichtingenpersoneel de achillespees is van de operationele missies. Daarbij is een goede samenwerking tussen de operationele commandant en zijn inlichtingenfunctionaris cruciaal. De verbeterpunten in deze samenwerking die naar voren zijn gekomen naar aanleiding van de ervaringen tijdens operationele missies, vormen dan ook een goed uitgangspunt om middels het DIVI zorg te dragen voor kwalitatief hoogwaardig inlichtingenpersoneel verspreid over de hele defensieorganisatie en in die hoedanigheid ook joint inzetbaar is.

Luitenant-kolonel De Jong, plaatsvervangend hoofd van de sectie G2 van de Directie Operaties van de Koninklijke Landmacht en coördinator van het inlichtingenseminar geeft aan wat de belangrijkste consequenties en tevens voordelen zijn van de oprichting van het DIVI, namelijk: "de professionalisering van de krijgsmacht intelligence, het spreken van één taal binnen Defensie op inlichtingengebied en het leveren van één gezamenlijke inlichtingeninspanning." Het DIVI verhuist het eerste kwartaal van 2007 naar 't Harde, alwaar de fysieke samenvoeging met de luchtmacht- en de marinecollega's dan ook een feit wordt. De Jong vervolgt zijn verhaal: "De verantwoordelijkheid voor opleidingen en trainingen op het gebied van inlichtingen lag voorheen bij de afzonderlijke krijgsmacht delen. Met de oprichting van het DIVI hebben we een geïnstitutionaliseerd en joint kennis- en opleidingscentrum op het gebied van inlichtingen. Hierdoor zal er een vruchtbare samenwerking en samenhang tussen de krijgsmacht delen in het inlichtingenvak ontstaan."

Het inlichtingen- en veiligheidsspectrum van de gehele defensie organisatie is nu klant van het DIVI. Hoe kijken zij aan tegen het samengaan van de opleidingen en de kennis op het gebied van inlichtingen. KLTZ van Treuren, werkzaam

bij de sectie N2 van het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK), vertelt: "Wij zijn erg blij met de oprichting van het DIVI. Gezien onze herkomst en inzet treden wij met onze schepen op in internationaal verband. Deze internationale partners voorzagen vaak in de intel capaciteit tijdens deze missies. Vanwege deze situatie hebben wij te maken met een tekort aan goed opgeleid intel personeel. Er is binnen het CZSK dan ook heel veel behoefte aan kwalitatief hoogwaardig personeel op het gebied van inlichtingen. De oprichting van het DIVI betekent voor ons dan ook het begin van een goede samenwerking, die zich hopelijk alleen maar verder zal ontwikkelen. Door het joint karakter kunnen we veel van elkaar leren en leren we elkaar ook beter begrijpen. Hierdoor zal de kwaliteit van de inlichtingen alleen maar verbeteren. Het enige puntje voor ons is de vulling van de vier VTE'en die wij aan het DIVI leveren. Dit zal nog een uitdaging worden om de juiste man of vrouw op de juiste plaats te krijgen. Maar als dit lukt, kunnen we een goede bijdrage leveren aan het product van het DIVI, namelijk: joint intel."

Ook majoor van Rijn, Hoofd van de sectie Operationele Inlichtingen (A2) van het Commando Luchtstrijdkrachten vindt de oprichting van het DIVI een goede ontwikkeling. "We treden steeds meer joint op, dus joint opleidingen op het gebied van inlichtingen sluiten daar alleen maar beter op aan. Ook het gefocust trainen, juich ik alleen maar toe."

Missie DIVI

Het Defensie Inlichtingen en Veiligheids Instituut is vanaf 2007 het middelpunt binnen Defensie voor opleidingen, trainingsondersteuning, beleidsondersteuning en doctrinevorming op het gebied van inlichtingen, veiligheid en talen. De kwaliteit van de DIVI diensten en producten wordt doorlopend bewaakt teneinde deze te borgen en te garanderen.

Het DIVI speelt pro-actief in op trends en onderhoudt intensief contact met haar opdrachtgevers en de klantenraad.

Medewerkers van het DIVI zijn gemotiveerd en beschikken over actuele kennis en vaardigheden. Zij worden in staat gesteld zich voortdurend te ontwikkelen. De kwaliteiten van het DIVI worden zowel nationaal als internationaal erkend. ●

Commandant DIVI aan het woord

Kolonel Louwe Hakvoort heeft op 8 november het commando over het DIVI op zich genomen. De redactie spreekt hem over zijn achtergrond, ideeën en toekomstvisie. De inlichtingen- en opleidingswereld is Kolonel Louwe Hakvoort niet onbekend. Kolonel Hakvoort licht toe: "Sinds 1978 ben ik al bekend met de School Militaire Inlichtingen Dienst (SMID) vanuit mijn toenmalige functie als Hoofd S2 van 47 Pantserinfanteriebataljon van de Koninklijke Landmacht. Tijdens mijn verdere loopbaan heb ik meerdere inlichtingenfuncties bekleed. Vanuit mijn functie Hoofd Projectgroep ISTAR ben ik begin 2003 gevraagd om Chef Staf van het Opleidingscentrum Ede te worden. Op deze manier kon ik meteen een oogje in het zeil houden op de SMID. Toen de toenmalige commandant van de SMID in december 2003 wegging, zat ik dicht bij het vuur. Zodoende heb ik twee jaar de functie van commandant SMID mogen bekleden. Toen ik vlak voor de overgang van de SMID naar het DIVI hoorde dat ik commandant van het DIVI zou worden, was dat een hele aangename verrassing. Ik ben dan ook erg blij dat ik nu commandant ben. Op deze manier ben ik in staat de plannen die we met de werkgroep hebben opgesteld, ter voorbereiding op deze reorganisatie, uit te werken. Na de oprichting van het DIVI hebben we met het Management Team een heisessie gehouden op Ameland. Tijdens deze heisessie hebben we de lange termijn doelen voor het DIVI vastgesteld. Deze doelen zijn gebaseerd op onze missie."

Doelen en pijlers

Kolonel Louwe Hakvoort vertelt verder: "Eén van onze belangrijkste doelen voor het komende jaar is dat we een volledig gevuld personeelsbestand met kwalitatief hoogwaardig personeel nastreven. We zijn op zoek naar de echte goudhaantjes," licht Kolonel Hakvoort toe. "Het zal dan ook best een uitdaging worden om de juiste man of vrouw op de juiste plek te krijgen. We streven ernaar om medio 2006 gevuld te zijn zodat we met de fysieke samenvoeging in 2007 met een zo compleet mogelijk personeelsbestand kunnen starten. Aangezien het DIVI niet alleen opleidingen verzorgt maar ook voorziet in trainingsondersteuning en kennisproducten levert, vind ik het belangrijk dat er op personeelsgebied uitwisselingen plaatsvinden. Ik wil het personeel dan ook stimuleren om contact te houden met het operationele inlichtingenveld. Dit komt mijns inziens de kwaliteit van het eindproduct alleen maar ten goede. Daarbij staat de kwaliteit van het personeel voorop. We moeten het tenslotte met elkaar doen en dit kan alleen als je kwalitatief hoogwaardig personeel met ruime ervaring hebt. Andere doelen die we als Management Team hebben gesteld, zijn: de verankering van een goede bedrijfsvoering, de beschikking over de juiste middelen, duidelijke interne en externe communicatie, de realisatie van kwalitatief hoogwaardige producten die aansluiten bij de klant en tot slot de huisvesting in één gebouw in 't Harde." Over dit laatste punt licht Kolonel Hakvoort toe: "We zullen in 2007 eerst in verschillende gebouwen worden gehuisvest in 't Harde en het streven is dat we eind 2008 in

één gebouw samenkomen. Gezien de doelen die we nastreven, wordt het komende jaar een periode waarin we het DIVI zullen opstarten, werkwijzen zullen uitproberen, vacatures vullen en uiteindelijk de processen evalueren. Komend jaar is dus eigenlijk de 'testfase'. Het DIVI zal voorlopig bestaan uit 98 VTE'en, maar dit aantal zal het komende jaar nog onder de loep worden genomen om te bekijken of deze capaciteit voldoet."

Kolonel Hakvoort heeft voor het komende jaar drie pijlers die hij wil verwezenlijken. Deze pijlers liggen vanzelfsprekend in het verlengde van de gestelde doelen. Kolonel Hakvoort licht toe: "Zoals ik hiervoor al aangaf, is één van de pijlers een kwalitatief goed gevuld personeelsbestand. De tweede pijler bestaat uit een goede afstemming en aansluiting op de wensen van de klant. Bij de SMID hebben we hier de laatste tijd al veel aandacht aan besteed. Deze pijler willen we verder borgen en verbeteren. Op dit punt is een belangrijke rol weggelegd voor de klantenraad. Deze klantenraad bestaat uit vertegenwoordigers van de diverse krijgsmacht delen, de MIVD, het CDC, het OTCO en de Bestuursstaf. Deze klantenraad gaat per januari 2006 van start en brengt advies uit over wat zij van ons verwacht. De derde pijler bestaat uit het borgen van een goede inbedding van de Luchtmacht- en Marinecollega's binnen het DIVI. Dit bewerkstelligen we door contact met ze te houden en daar regelmatig op bezoek te gaan." Dit laatste wordt ook bevestigd door kapitein Mollevanger, instructeur opleidingsafdeling Inlichtingen, Veiligheid en Vliegoperaties van de Luchtmacht te Woensdrecht. "De contacten met het DIVI zijn gelegd, op hoofdlijnen en zullen dit jaar verder worden geïntensiveerd. Op deze manier zullen we uiteindelijk tot een goede samenvoeging komen."

Tot slot voegt Kolonel Hakvoort nog toe dat het DIVI streeft naar certificering. "We moeten alleen nog kijken naar de exacte invulling hiervan. Maar er vindt zeker kwaliteitsborging plaats. En dat onze opleidingen goed staan aangeschreven blijkt ook wel uit het feit dat militairen uit Macedonië en Servië hier een cursus Engels hebben gevolgd. Daarnaast verzorgen wij de internationale SIGINT opleiding voor de NAVO." Kortom, DIVI en kwaliteit gaan hand in hand. ●

UITREIKING FUNCTIONERINGSGRATIFICATIE BUREAU PERSONELE VEILIGHEID

Op 25 oktober 2005 werden alle vaste medewerkers van het Bureau Personele Veiligheid (BPV) van ACIV, die betrokken waren bij de afhandeling van het extra aanbod hernieuwde veiligheidsonderzoeken tussen mei 2004 en maart 2005, in het zonnetje gezet. Generaal Dedden bedankte hen onder andere voor hun inspanning, verantwoordelijkheidsbesef, teamgeest en flexibiliteit, waarna zij een functioneringsgratificatie mochten ontvangen.

De aanleiding voor de uitvoering van deze hernieuwde veiligheidsonderzoeken lag in een onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de toestand van de beveiliging binnen het Ministerie van Defensie. Als reactie daarop werden door de Secretaris-generaal op 13 november 2003 aanwijzingen uitgevaardigd waarin verbetering van de personele beveiliging werd opgedragen. Op 14 mei 2004 moesten alle vertrouwensfuncties binnen het Ministerie van Defensie zijn vastgesteld. Alle vertrouwensfunctionarissen moesten beschikken over een geldige Verklaring Geen Bezwaar (VGB), overeenkomstig het niveau van de vertrouwensfunctie en deze VGB mocht niet ouder zijn dan vijf jaar. Onze Minister had, zonder vooroverleg, aan de Tweede Kamer beloofd dat de personele beveiliging op 31 december 2004 op orde zou zijn.

Met name in de maanden mei en juni 2004 werden de aanvragen voor hernieuwde veiligheidsonderzoeken dagelijks (letterlijk) met dozen tegelijk op karren naar binnen gereden. Het Bureau Personele Veiligheid is toegerust om jaarlijks maximaal 25.000 aanvragen voor veiligheidsonderzoeken af te handelen. In 2004 werden daarentegen bijna 44.000 aanvragen bij BPV neergelegd. De

medewerkers van BPV gaven aan dat deze enorme werklast niet voor 31 december 2004 met de hen ter beschikking gestelde middelen kon worden uitgevoerd. Uiteindelijk is overeengekomen dat BPV extra middelen vanuit de krijgsmacht-delen kreeg toegewezen en dat het extra aanbod aan veiligheidsonderzoeken aan het einde van het 1e kwartaal van 2005 moest zijn afgerond. Het personeel van BPV heeft zich, bewust zijnde van de toezegging aan de Tweede Kamer, grote moeite getroost de door de departementsleiding gedane beloften te verwezenlijken.

Dat er een groot beroep werd gedaan op de creativiteit, flexibiliteit, kwaliteitsbewustzijn, teamgeest en verantwoordelijkheidsbesef van de medewerkers van BPV blijkt wel uit het feit dat het extra personeel grotendeels zelf verworven en opgeleid moest worden. Hierdoor moesten ook procedures worden bijgesteld en taken herverdeeld om zo efficiënt en veilig mogelijk met inhuurkrachten te kunnen werken. Verder moest er vanwege de beperkte kantoorruimte ook worden ingeschikt. Kortom, er moest met iets meer dan de reguliere bezetting een bijna verdubbeld aanbod worden verwerkt. Dit betekende dat er ook overuren gemaakt moesten worden. Vanwege het vitale proces dat de uitvoering van veiligheidsonderzoeken is, was het belangrijk om de motivatie en de inzetbaarheid van het personeel nauwlettend te bewaken om de continuïteit van het bureau ook na 31 maart 2005 te garanderen. De veiligheidsonderzoeken naar sollicitanten dienden namelijk evengoed te worden afgerond om gelijke tred te houden met het tempo van de vulling van de krijgsmacht en onnodige claims vanuit het bedrijfsleven te voorkomen.

Ondanks de vele obstakels, zoals extra capaciteit, kon onze Minister op het afgesproken tijdstip melden dat de personele beveiliging bij het Ministerie van Defensie op orde was. Dit werd uiteindelijk ook bevestigd in het eindrapport van de Algemene Rekenkamer. Uit dit rapport valt op te maken dat een betrekkelijk kleine groep mensen, bureau BPV, een bijzonder groot aandeel heeft geleverd om de aan de Tweede Kamer gedane toezegging te realiseren.●

‘Vertrouwelijke documenten Noordwijk op straat’, ‘Raadslid vervolgt voor schending ambtgeheim’, ‘Medewerkster rechtbank hielp drugscriminelen’

Dit zijn enkele koppen uit krantenartikelen die hetzelfde gemeen hebben. Ze gaan over het begrip integriteit. Een beladen begrip omdat het vaak negatief belicht wordt. Ook bestaat er geen éénduidige definitie van het begrip. Genoeg redenen om in de veiligheidscolumn dit keer het onderwerp integriteit te behandelen. De Afdeling Integrale Veiligheid (AIV) houdt zich binnen de MIVD ook hiermee bezig.

Zowel bij de overheid als bij particuliere bedrijven is integriteit een belangrijk gegeven. De overheid heeft hierin echter een voorbeeldfunctie. Dit heeft voornamelijk te maken met de overheidstaken zoals de besteding van publieke middelen en de monopoliepositie op bepaalde terreinen.

Wat is integriteit?

Voor het begrip integriteit bestaat geen definitie die je zo even uit de mouw kan schudden. Vraag uw collega's maar wat zij verstaan onder integriteit. U krijgt antwoorden die waarschijnlijk enige overlap met elkaar hebben. Maar iedereen benadert het begrip verschillend. Het is daarom belangrijk te weten wat er precies met integriteit wordt bedoeld en wat dit betekent voor het uitvoeren van onze werkzaamheden. In ethisch opzicht behoren mensen 'goed' te handelen. Maar wat betekent 'goed' dan eigenlijk, want ook dit is voor velerlei uitleg vatbaar. De meest ideale omschrijving van integriteit is dat de functie zorgvuldig uitgevoerd wordt met inachtneming van de eigen verantwoording en geldende regels. Maar wat als die regels niet duidelijk omschreven zijn? Het is

logisch dat er op een moreel verantwoorde wijze gehandeld wordt. Zo neemt men verantwoording voor het eigen handelen, is men aanspreekbaar op dat gedrag en mogen anderen ook gewezen worden op hun gedrag.

Handel ik integer?

Het is gemakkelijk om voorbeelden te bedenken van niet-integer handelen. De media vermeldt vaak zaken als fraude, corruptie en lekken van informatie. Het is beter om eens stil te staan bij ons eigen integere handelen.

Hoe gaat u om met persoonlijke of gevoelige informatie? Blijft u integer handelen, zelfs wanneer dit nadelig voor u kan zijn en dit spanningen of conflicten met zich meebrengt? Neemt u zelf initiatief om de schade te beperken wanneer u een fout heeft gemaakt? Bent u beïnvloedbaar of omkoopbaar?

Met het oog op de naderende kerstdagen is het verstandig om hier eens over na te denken. Want wat betekent het eigenlijk als u bijvoorbeeld een relatiegeschenk krijgt aangeboden? Weet u dat u zo'n geschenk niet mag accepteren? Sla de regelgeving er maar eens op na. Onthoud ook dat integriteit niet alleen fraude of corruptie betekent. Integriteit omvat ook aspecten als collegialiteit, betrouwbaarheid, klantgerichtheid, objectiviteit, fatsoenlijkheid, effectiviteit en efficiëntie.

Mocht u vragen hebben met betrekking tot integriteitszaken, dan kunt u die stellen aan de medewerkers van AIV.

Wij wensen u allen een veilig, integer maar bovenal gezond 2006 toe.●

Want wat betekent het eigenlijk als u een relatiegeschenk krijgt aangeboden?

ACIV HOUDT DE BAND MET HAAR RELATIES WARM

Ieder jaar organiseert het Bureau Industrieveiligheid van de Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid (ACIV) relatiedagen voor het Defensie-gerelateerde bedrijfsleven. Het decor van zo'n relatiedag, die op 24 november plaatsvond, was de Lunettenkazerne in Vught. De ingrediënten van deze dag bestonden uit een ochtendprogramma met lezingen over internationale netwerken, actuele anti-militaristische activiteiten, security awareness bij ABDO bedrijven, incident handling en terrorisme en de islam. Het middagprogramma bestond uit een demonstratie van de genie, met onder andere het leggen van een brug en uitleg over de biochemische en nucleaire ontsmettingscontainer en methoden die de genie hanteert.

Ed Maas, Hoofd van het Bureau Industrieveiligheid, vertelt: "We organiseren deze relatiedagen nu zo'n 12 jaar. Dit is ontstaan vanuit de behoefte aan informatie over ontwikkelingen op het gebied van spionage, dreiging en bedrijfsrisico's bij de bedrijven die gerubriceerde opdrachten krijgen van Defensie. Deze gerubriceerde opdrachten krijgen die bedrijven natuurlijk niet zomaar. Zij dienen te voldoen aan de voorwaarden en eisen die beschreven staan in de ABDO. In de ABDO staat namelijk vermeld hoe moet worden omgegaan met gerubriceerde

informatie en materialen. Wanneer met een Nederlands bedrijf (of onderzoeksinstituut, zoals TNO) een contract of overeenkomst wordt afgesloten, dient in het contract dus een beveiligingsclausule te worden opgenomen waarin de 'Algemene Beveiligingseisen voor Defensie Opdrachten' (ABDO) worden bedongen. Deze bedrijven, die met gerubriceerde Defensie informatie werken, dienen regelmatig geïnformeerd te worden over voor hen belangrijke ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsveiligheid en beveiliging."

Ed vervolgt zijn verhaal: Wij organiseren deze dagen in samenwerking met de AIVD. Vroeger hebben we namelijk ook gezamenlijk opleidingen voor securitymanagers gegeven. Deze samenwerking hebben we twaalf jaar geleden, in de vorm van de relatiedagen opnieuw gecontinueerd. De invulling van deze dagen bestaat in principe uit een ochtendprogramma met presentaties. We nodigen dan diverse sprekers uit om over verschillende onderwerpen of over één bepaald thema wat te vertellen. Het middagprogramma bestaat altijd uit een actief gedeelte waarbij we onze relaties uit het bedrijfsleven wat willen laten zien van Defensie. We proberen dit zo goed mogelijk af te wisselen per krijgsmachtdeel. Deze keer was de landmacht en in het bijzonder de Genie aan de beurt om te laten zien wat ze in huis hebben."

Een geslaagd initiatief

Dat deze relatiedag evenals de voorgaande dagen goed ontvangen is, blijkt wel uit de reacties van de genodigden. "Dit is inmiddels al de vijfde keer dat ik naar de relatiedag kom," zegt één van de deelnemers. "Ik vind deze dagen bijzonder nuttig en inmiddels ken ik ook diverse mensen. Dus ook voor het netwerken zijn dit hele leuke en zinvolle dagen." Een andere genodigde zegt: "Voor mij is dit de eerste relatiedag waaraan ik deelneem. Maar ik vind het tot nu toe een erg goed initiatief. Buiten de nuttige informatie die je hoort, is het ook nog eens heel leerzaam en leuk om een kijkje in de keuken van Defensie te nemen. Kortom, als het aan mij ligt, ben ik er volgend jaar weer bij."●

BUREAU BUDGETBEHEER ONDER DE LOEP

Zonder geld begin je niks

Sharda Jaggoe is Hoofd van het Bureau Budgetbeheer van de Afdeling Planning en Control van de MIVD. Planning en Control is een afdeling, die kort gezegd zorg draagt voor de centen. En zoals iedereen weet, begin je niks zonder geld en dat geldt uiteraard ook voor de MIVD. Aangezien er vaak veel procedures en regels gemoeid zijn bij de besteding van overheidsgelden en deze procedures en regels niet voor iedereen altijd even duidelijk zijn, neemt de redactie in de komende nummers van Ingelicht, de diverse bureau's binnen de Afdeling Planning en Control (AP&C) onder de loep. Op deze manier hopen we u wat meer inzicht te geven in de financiële processen binnen de MIVD.

Sharda vertelt: "De belangrijkste taak van het Bureau Budgetbeheer is dat wij er voor zorgen dat alle facturen op tijd worden betaald. Ook houden we bij welke verplichtingen we naar buiten toe hebben en budgetbeheer draagt zorg voor de financiële verantwoording hiervan. Het is daarbij uiteraard cruciaal dat de financiële administratie zuiver is, maar

ook dat we de komende periode weten wat we nog te besteden hebben. Dit zijn zaken die ook allemaal gerapporteerd moeten worden aan het management." Sharda vertelt verder: "Aangezien de MIVD in haar huidige structuur nog een vrij jonge organisatie is, merk je dat een aantal financiële zaken nog verder ontwikkeld moeten worden, terwijl dit bij de 'oudere' organisaties binnen Defensie al meer gestructureerd verloopt."

ATV's

Om even terug te komen op de belangrijkste taak van Bureau Budgetbeheer, namelijk: het op tijd betalen van facturen, zijn wij benieuwd welke stappen hier allemaal aan vooraf gaan. Sharda licht dit toe: "De Aanvraag Tot Verwerving (ATV) is het belangrijkste proces binnen onze afdeling. De ATV's

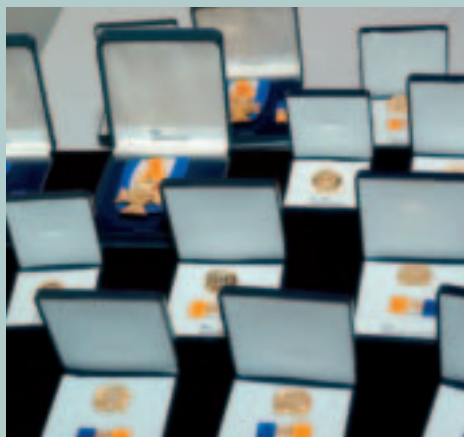
komen binnen bij het Bureau Plannen en Begroting (BP&B). Ons bureau voert dit dan alvast in in het financiële administratiesysteem. Daarna gaat de ATV door naar een van de projectcontrollers van het Bureau Beleid en Control (BB&C) van onze afdeling. Deze stelt de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de aanvraag vast. Daarnaast heeft de projectcontroller de taak om de projectleiders binnen de MIVD te adviseren in het formuleren van een goede behoeftestelling. Na een positieve beoordeling van deze doel- en rechtmatigheidscheck zet BP&B een handtekening onder de ATV. Budgetbeheer voert dit vervolgens weer in het financiële administratiesysteem in. Daarna wordt de ATV doorgestuurd naar verwerving. Wanneer het om investeringsbudgetten gaat, dit zijn nieuwe aanbestedingen, dan wordt de ATV bij de Defensie Materieel Organisatie (DMO) in

► behandeling genomen. Wanneer het om exploitatiegelden gaat, zoals pennen, dan wordt de aanvraag bij de Directie Financiële Zaken (DFZ) op het Plein in behandeling genomen. DFZ en DMO stellen vervolgens de offertes, waarbij de keus vaak valt op de leverancier met de laagste prijs in de betreffende prijsklasse van de behoeftestelling. Daarna gaat de offerte met de behoeftestelling terug naar de behoeftesteller, zodat hij of zij kan beslissen of dit het product is wat hij of zij bedoelt. De projectcontroller kijkt er vervolgens samen met de behoeftesteller, ook nog even naar om advies of tips te geven over bijvoorbeeld de voorwaarden die in de offerte worden gesteld. De behoeftesteller is namelijk veelal gefocust op de specificaties van het product en minder op de voorwaarden. Na akkoord, tekent Hoofd Bedrijfsvoering uiteindelijk het contract. Dit wordt door Bureau Budgetbeheer dan definitief vastgelegd als een verplichting in ons administratiesysteem. Daarna bewaken wij of de factuur binnenkomt en dat deze vervolgens op tijd wordt betaald.”

Bureau Budgetbeheer onderhoudt nauwe contacten met het centraal betaalkantoor. Sharda vertelt: “Zij zijn namelijk degenen die er voor zorgen dat de facturen die wij indienen, betaald worden. Het centraal betaalkantoor is in haar huidige vorm vorig jaar december van start gegaan. Dat eerste half jaar hebben we geïnvesteerd om het betalen van de facturen goed te laten verlopen. Het gebeurde wel eens dat we rekeningen diverse keren in hebben moeten dienen, dit als gevolg van de opstartproblemen bij het betaalkantoor. Maar inmiddels verloopt de samenwerking goed, gelukkig.” Sharda benoemt tot slot een aantal positieve ontwikkelingen op het gebied van AP&C. “We worden als AP&C steeds vaker vanaf het begin van een project of aanbesteding hier in gekend en bij betrokken. Dit komt ook omdat er steeds meer de nadruk wordt gelegd op het feit dat je geld nodig hebt om iets te kunnen doen. Binnen de MIVD komt steeds meer het besef dat je niet zomaar alles kunt doen, zonder de financiële kant hierbij te betrekken. Daarnaast zijn we als AP&C ook steeds professioneler gaan werken. Dit betekent overigens niet dat we er al zijn. Je hebt tenslotte te maken met mensen en mensenwerk. Maar doordat alles een stuk transparanter is geworden, zijn we nu ook beter in staat om de eventuele pijnpunten te lokaliseren. Kortom, we blijven streven naar perfectie.”●

Uitreiking jeneverkruizen

Zes december, traditiegetrouw de dag van de uitreiking van de officierskruizen, ook wel jeneverkruizen genoemd. Zo gebeurde dit ook op zes december 2005. Alle officieren die dit ereteken voor eervolle en langdurige dienst mochten ontvangen, stonden netjes gegroepeerd in de vergaderzaal op de 5e etage. Deze keer waren er 21 officieren binnen de MIVD die voor dit ereteken in aanmerking kwamen, waarvan er één officier niet in Nederland was, in verband met een uitzending.

Het officierskruis kent zijn oorsprong in het Koninklijk Besluit van Koning Willem II die het onderscheidingsteken voor eervolle langdurige dienst als officier van land- en zeemacht op 19 november 1844 heeft ingesteld. Deze onderscheiding moest aantonen dat ondanks alle bezuinigingen, die het leger en het officierskorps toen troffen, de belangstelling van de koning voor de krijgsmacht en haar officieren niet was verflauwd. Aan deze voortvarende gedachte is het te danken dat ook nu nog die officieren, die vijftien jaar lang op eervolle wijze vorst(in) en vaderland hebben gediend, een door koning Willem II ingestelde onderscheiding ten deel valt.

6 december

Artikel 10 van het Koninklijk Besluit van 19 november 1844 schrijft voor dat het onderscheidingsteken voor langdurige dienst als officier slechts één keer per jaar wordt uitgereikt en wel op 6 december. Deze keuze is niet willekeurig. Deze dag was namelijk de verjaardag van koning Willem II. Daarnaast was dit ook de dag waarop Nederland daadwerkelijk een vorst van de Oranje familie als staatshoofd had. Dit was Willem Frederik, erfprins van Oranje, die op 30 november 1813 terugkeerde uit ballingschap en uiteindelijk vier dagen nadat hij op 2 december op het Amsterdamse stadhuis was uitgeroepen tot soeverein vorst, officieel de regering had overgenomen. De onderscheiding werd als verrassing voor het eerst uitgereikt op 6 december 1844, de verjaardag van Koning Willem II. De minister had tot dit verrassingseffect besloten om, zoals hij het formuleerde: “de indruk van ’s konings welwillende beschikkingen nog levendiger te maken”. Door de officieren werd het op prijs gesteld dat de uitreiking van de onderscheiding derhalve voortaan op deze datum plaatsvond. Nadat Koning Willem II in 1849 was overleden en opgevolgd door zijn zoon, Koning Willem III, bleef de datum van de uitreiking van het officierskruis ongewijzigd. Hierdoor viel de datum van de uitreiking niet langer samen met de verjaardag van de koning en na 1890 met die van de koningin.

De uitreiking van het ereteken voor eervolle en langdurige dienst, het officierskruis, is tegenwoordig vooral een uiting van waardering voor een officier, die de flexibiliteit bezit om gedurende vele jaren diverse functies te vervullen, soms in de verste uithoeken van de wereld. Terwijl de arbeidsmobiliteit in de samenleving is toegenomen, blijven in de krijgsmacht langdurige dienstverbanden van grote betekenis. Het officierskruis, of Jeneverkruis is daarvan zelf een voorbeeld als één van de oudste tradities bij de krijgsmacht.●

MILITAIRE VORMING IN DRIE DAGEN: VERSLAG VAN EEN MODULE OPLEIDING INLICHTINGEN ANALIST

Minimaal negen uur om een bevel uit te voeren?

Werd de slaapgelegenheid van de aankomende militair gekenmerkt door volledig verroest hang- en sluitwerk, afladderende verf, lekkende radiatoren, vervuild meubilair en verstoff linnengoed, dan verdient dit deel van de cursus “militaire basiskennis voor de inlichtingen analist” van de nieuwe Opleiding Inlichtingen Analist, minimaal 100 punten. De deelcursus “douche en/of toilet zoeken” was een stuk eenvoudiger. Ofschoon de toegang tot het sanitair soms identiek was aan die van de slaapvertrekken, leidde een kleine *adventure*-achtige dooltocht door de gangen van het A-gebouw op de eeuwenoude maar prachtige Seeligkazerne in Breda al snel tot het gewenste resultaat. Deurtje opentrekken en gokken maar: een gil duidt op een dames slaapvertrek, een holle echo op een - overigens keurige - doucheruimte.

Door: Arno H.P. Reuser

De rest van de cursus stond in schril contrast tot deze ervaring. Na een uitstekend ontbijt volgde voor de allereerste keer in de geschiedenis van de MIVD de opening van het eerste deel van Module drie “Militaire basiskennis voor de inlichtingen analist” van de nieuwe Opleiding Inlichtingen Analist. Een uiterst vriendelijk welkom door de instructeurs van de KMA onder de bezielende leiding van de ritmeester Fred van Wijck en een korte introductie door één onzer eigen opleiders waarin van beide kanten de wens werd uitgesproken voor een plezierig en leerzaam gebeuren. En dat werd het. Op de Koninklijke Militaire Academie (KMA), waar de lessen werden gegeven in het ‘uiltje’, maar ook op de ‘Trip’ voor de praktijkoefeningen, en

de eerder genoemde ‘Seelig’ voor de nachtrust en het ontbijt. Zodat er ook nog genoten kon worden van de historische binnenstad van Breda.

De cursus is speciaal ontwikkeld om beginnende MIVD analisten nader kennis te laten maken met enkele essentiële kenmerken van de Nederlandse Krijgsmacht, dat is immers de belangrijkste klant. De cursus bestaat uit zes modules. Module drie beslaat zes dagen waarin de militaire basiskennis aan bod komt. In drie dagen, dat wel. Maar het was dan ook nog een pilot. De tijd dat burger analisten werden aangenomen onder de aanname dat zij per direct specialist waren op hun regio of onderwerp en tevens werden geacht de militaire aspecten dan wel te kennen ofwel zichzelf op één of andere wijze eigen te maken is definitief voorbij.

Commandovoering tikkeltje ingewikkelder dan gedacht

En daarmee is ook deze pilot een uitstekend initiatief gebleken in een lange reeks opleidingen voor MIVD personeel. Door de *Netherlands Defence Academy* (NLDA) was een uitstekend, veelzijdig en afwisselend programma samengesteld dat met veel deskundigheid en grote betrokkenheid door de instructeurs werd gebracht.

Onderwerpen die aan bod zijn gekomen, waren onder meer organisatie van de KL, Kmar en Klu, hetgeen overigens gezien de vele reorganisaties nog een behoorlijke uitdaging bleek te zijn,

- commandovoering,
- leiderschapstraining en vaardigheden,
- pistoolschieten Glock 17,
- *ammunition awareness* (wist u dat er wereldwijd naar schatting ongeveer honderd miljoen landmijnen verspreid liggen?),
- kaartlezen en dergelijke
- Rangen, onderscheidingen, symbolen en dergelijke

Commandovoering is gebleken een tikkeltje ingewikkelder te zijn dan gedacht. Sommige handelingen - zoals verplaatsingen van grotere eenheden - zijn dermate complex dat er veel voorbereiding moet plaatsvinden zodat het, afhankelijk van vele factoren natuurlijk, vele uren en zelfs dagen kan duren voordat er iets

gebeurt. Daarnaast gaan bevelen langs de hiërarchieke lijn naar beneden en de feedback via dezelfde lijn weer terug, waarbij steeds en overal op elk niveau wordt overlegd en gecontroleerd. In het gegeven voorbeeld duurde het negen uur voordat een bevel ter plaatse kwam. Het draagt in ieder geval bij tot begripsvorming over de overlegstructuur van militairen.

Teamgeest MIVD'ers onverslaanbaar

Het praktijkdeel van de les Leiderschapstraining en Vorming werd uitgevoerd op de hindernisbaan waar twee schier onmogelijke opdrachten binnen een bepaalde tijd tot een goed einde moesten worden gebracht. Daarbij was vooral aandacht voor de wijze waarop en niet voor het resultaat. Jammer genoeg voor de instructeurs was de teamgeest onder de MIVD cursisten onverslaanbaar ofschoon voor een enkeling de oefening als een druipkaarsuitging. Letterlijk.

De gemaakte film - nog niet voor de openbaarheid vrijgegeven - laat zien dat de cursisten volhardend en onverschrokken tekeer gingen. De inzet van de cursisten bij het onderdeel pistoolschieten op de klein kaliber wapensimulator was meer dan voorbeeldig en bij vlagen dermate fanatiek dat de instructeurs voor de volgende cursus een les Militaire Ethiek suggereerden. Allen slaagden voor de basis schietcursus.

Ook de flexibiliteit van de instructeurs mag beslist niet onvermeld gelaten worden. Eén kwam zelfs niet verder dan de eerste dia van zijn presentatie vanwege het spervuur van vragen die pas anderhalf uur later - om sanitaire redenen overigens - stopten. Dat weerhield de instructeurs er absoluut niet van elke vraag in detail te beantwoorden. De vragen die moeilijk te beantwoorden waren, daarvoor werden naderhand andere deskundigen aangesproken om hun mening te geven.

Met name de praktische ervaring van de instructeurs, opgedaan tijdens missies en uitzendingen was waardevol. Veel informatie werd gedeeld over de omgang met informatie en inlichtingen in het veld, de (praktische) relatie met de MIVD, het gebruik van producten van de MIVD, het klantendomein, de waarde van die informatie en de rol ervan tijdens de voorbereiding van operaties, alles kwam aan de orde en anders werd er indringend naar gevraagd.

De lessen werden vergezeld van uitstekende documentatie waaronder het 'Handboek KL-militair', kaarthoekmeters voor het kaartlezen, instructiekaarten en een uitstekende boekwerk 'Handboek Leidinggeven in de KL' zodat de cursisten de gelegenheid hebben achteraf de leerstof nog eens na te slaan. Dat is bij de vele honderden symbolen die worden gebruikt om legereenheden op een kaart te duiden geen overbodige luxe. Wat dacht u van symbolen die in één pictogram aangeven de grootte van een eenheid, vriend, vijand of onbekend, soort eenheid, toestand, richting, wapen en plaats. En waarschijnlijk nog een beetje meer. Samenvattend moet dit deel van de cursus omschreven worden als hoogst succesvol. Wij zijn zeer benieuwd naar het tweede deel.●

PSG on tour bij de MIVD

Op 24 november liet Marion Gout-van Sinderen, de PSG, zich in gezelschap van onder meer de heren M.B. Prent, D-DPC, A.T. Cooijmans, D-DFZ en W.G.A. van der Wanssem, DP&O voorlichten over de MIVD, waarbij met name bedrijfsvoeringaspecten van de dienst aan de orde kwamen. De bijdragen van de MIVD aan de voorbereiding van crisisbeheersingsoperaties, maar vooral de deelname daaraan door de MIVD werd uitvoerig besproken.

Tijdens het bezoek werd de complexiteit waarmee de MIVD zich vandaag de dag geconfronteerd ziet, inzichtelijk. Marion Gout vond duidelijk dat er een ander product van de MIVD gevraagd wordt dan vijf jaar geleden het geval was.

De MIVD'er is overal inzetbaar en flexibel. De dienst werkt tegenwoordig veel meer samen

dan voorheen. De diversiteit van de werkzaamheden van de MIVD vereist ook een goede samenwerking om snel tot kwalitatieve producten te komen. Nu hanteert de dienst het credo Delen, tenzij, terwijl dat vroeger Niet delen tenzij was.

De inzet van een National Intelligence Support Team, het NIST en de Nationale Inlichtingen Cel, vergen de nodige capaciteit van de MIVD. Bij uitzendingen is de MIVD afhankelijk van het organiserende krijgsmachtdeel, dat zich niet altijd voldoende realiseert wat de specifieke inzet van de MIVD betekent. Zo heeft de inlichtingendienst eigen middelen die meegenomen moeten worden naar het uitzendgebied, en is daarvoor afhankelijk van de inzet en medewerking van de krijgsmachtdelen.

De MIVD moet worden geholpen

De MIVD is destijds opgezet als strategische dienst, niet als operationeel tactische dienst. Met het aspect uitzendingen is destijds te weinig rekening gehouden bij de organisatie van de MIVD. Mevrouw Gout zei duidelijk in te zien dat de organisatie anders moet worden neergezet, op allerlei gebied. Dit vergt ook meer en andere bijdragen van de andere Defensie onderdelen dan die ze gewend waren. Dat de MIVD geholpen moet worden door die organisaties die daar de expertise voor in huis hebben, was voor Marion Gout een uitgemaakte zaak.

De MIVD is een klant en dat moet breder bekend worden bij organisaties als het CDC en DMO. De ondersteuning die deze diensten de MIVD moeten gaan bieden kan verder worden uitgekristalliseerd. Er kan nog een hele slag gemaakt worden in de samenwerking met de operationele commandanten.

Het is noodzakelijk de MIVD in een vroeg stadium in de besluitvorming te betrekken. Het lijkt alsof er tot nu toe veel over de MIVD, maar nog te weinig met de MIVD gesproken is, een betere onderlinge communicatie zal de samenwerking in de toekomst zeker bevorderen!●

MIVD-medewerker neemt deel aan USAR operatie Pakistan

DIT IS MIJN MEEST HEFTIGE ERVARING TOT NU TOE!

Tiny Jansen, werkzaam als medewerker operationele personeelszaken bij het Team Coördinatie Uitzendingen (TCU), vertrok 9 oktober jl. als lid van het Urban Search And Rescue (USAR) team naar Pakistan om daar te zoeken naar overlevenden van de aardbeving. Als één van de voormalige leden van het inmiddels opgeheven Disaster Assistance Response Team (DART) is Tiny begin 2004 gevraagd om lid te worden van het USAR team. Het USAR bestaat uit een team van multidisciplinaire specialisten van de verschillende hulpdiensten, te weten: brandweer, politie, GGD en ook Defensie. Het USAR team is in het leven geroepen om op zeer korte termijn na de voltrekking van een ramp, zowel in binnen- als buitenland, af te reizen naar het rampgebied om daar zoek- en reddingsactiviteiten uit te voeren.

Op 8 oktober vond een zware aardbeving plaats in Pakistan. Tiny vertelt: "Toen ik dat hoorde en zag wat er gebeurd was, hield ik er al een beetje rekening mee dat er een beroep gedaan zou worden op het USAR team. Het besluitvormingsproces om tot een USAR inzet te komen, gebeurt op politiek niveau. Het begint allemaal met een officieel verzoek om internationale hulp vanuit het getroffen land. Naar aanleiding van dit verzoek neemt het Ministerie van Buitenlandse Zaken in overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken een besluit over de eventuele inzet van het USAR team. In dit geval hoorden we zondagochtend 9 oktober dat we naar Pakistan konden afreizen." Tiny bekleedt de functie van commandant ondersteuningsgroep in het USAR team. Dit houdt in dat hij verantwoordelijk is voor het coördineren en regelen van alle facilitaire en

ondersteunende zaken met betrekking tot de reddingsoperatie, zodat de reddingsteams zich volledig kunnen concentreren op hun taak. Tiny vertelt: "Aangezien we direct na een ramp nog niet weten of USAR groen licht krijgt, kunnen we vooraf ook geen zaken regelen. Dus ook in dit geval konden we daar na de bevestiging, zondagochtend, pas mee beginnen. We hebben eerst geprobeerd om militair transport te regelen. Dit bleek helaas niet beschikbaar te zijn. Uiteindelijk hebben we een burger passagiersvliegtuig geregeld waarmee we zondagnacht om 1.30 uur vanaf Eindhoven zijn vertrokken. Aangezien het een passagiersvliegtuig was, konden we in eerste instantie slechts 1/3 van ons materiaal meenemen. Het overige deel van het materiaal zou 24 uur later worden ingevlogen. Ik heb dus eerst samen met de logistieke mannen het materiaal her-

Organisatie van het USAR team

Het USAR team valt onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken en bestaat uit een team van in totaal zestig functies, waarbij elke functie wordt bezet door drie personen die deze functie bij toerbeurt invullen. Dit voltallige team is opgebouwd uit een staf van tien personen, een ondersteuningsgroep, bestaande uit tien personen en vier reddingsteams van ieder tien specialisten.

De staf bestaat uit een commandant en een plaatsvervanger, een administrateur, een voorlichter, veiligheidsspecialisten en Liaisonofficieren (LSO's). De veiligheidsspecialisten waarborgen de veiligheid van de operatie en adviseren in het geval van mogelijk onveilige situaties. De liaisonofficieren zijn verantwoordelijk voor de coördinatie met de VN en de contacten met de lokale autoriteiten.

De ondersteuningsgroep bestaat ook uit tien personen. Dit zijn de commandant, een kok, transportcoördinatoren, verbindingsspecialisten en materiaalspecialisten. Deze materiaalspecialisten zijn voor het grootste deel afkomstig van de brandweer. De transportcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor het regelen van het transport en de logistiek. De verbindingsspecialisten zorgen zowel binnen het team als daarbuiten voor de verbindingen middels bijvoorbeeld satellieten. In het kort zorgt de ondersteuningsgroep dus voor alle facilitaire en ondersteunende taken, zodat de reddingsteams zich volledig kunnen richten op de uit te voeren reddingsoperaties.

De reddingsteams bestaan ieder afzonderlijk ook uit tien personen. Het team is opgebouwd uit een commandant, één geneeskundige man of vrouw en acht specialisten, waaronder ook een hondenbegeleider met een speurhond. USAR oefent één keer per jaar met één reddingsteam per keer.●

INGELICHT 20

schikt om er voor te zorgen dat we de meest essentiële zaken bij ons hadden.

Aankomst in Bagh

Uiteindelijk kwamen we maandag 10 oktober rond 13.00 uur in Islamabad aan, na onderweg een tussenstop in Istanbul te hebben gemaakt. Toen we in Pakistan aankwamen, had de ambassade al vervoer voor ons geregeld. Nadat we inlichtingen hadden ingewonnen over de gebieden waar dringend hulp nodig was, zijn we uiteindelijk vertrokken naar Bagh en omgeving. Onder militaire begeleiding zijn we ongeveer 11 uur onderweg geweest om Bagh te bereiken. De plek waar we ons kamp op konden slaan, lag net buiten de stad. We kwamen daar rond 3.00 uur 's nachts aan op een kazernecomplex, dat ook zwaar getroffen was. Nadat we daar waren gearriveerd, bleek dat we ons kamp konden opbouwen op een basketballveld. Verder bevond zich op het terrein nog een heliveld, dat in gebruik was genomen voor de afvoer van gewonden en de aanvoer van hulpgoederen. Het basketballveld was te klein om ons volledige kamp op te kunnen zetten, wat erin resulteerde dat we onze slaaptenten pas 's avonds laat op konden zetten in de buurt van het heliveld omdat er dan geen vliegverkeer meer plaatsvond. Ondanks dat de lokale autoriteiten wilden dat we ons kamp elders opsloegen, zijn we toch hier gebleven. Na verkenning van de voorgestelde alternatieve locatie bleek namelijk dat deze zo geïsoleerd lag, dat het nauwelijks mogelijk was om deze plek te bereiken. Dinsdagochtend 11 oktober, toen we ons kamp hadden opgebouwd, zijn de commandanten van de reddingsteams op verkenning gegaan en hebben contact gezocht met de lokale autoriteiten. Na dit contact bleek dat er in de buurt een jongens- en meisjesschool in elkaar gestort was, waar zich misschien nog overlevenden zouden bevinden. Drie reddingsteams zijn daar toen meteen gaan zoeken. De kans op het vinden van overlevenden bleek ech-

Van links naar rechts: Kolonel Jan Harts, hoofd Logistiek Directie Operaties, die namens de CDS het defensiepersoneel opving. Verder kapitein Baan Rijnsburger, adjudant Tiny Jansen, majoor Hans van de Ven en de Dicu-medewerker Robert Zweegman. Gebukt: Sergeant-majoor Peter Koolwijk (l) en luitenant-kolonel Ronald Bier.

ter nihil te zijn. Het reddingsteam heeft uiteindelijk zeven lijken geborgen.

Inmiddels was op het kamp een gewondenstroom op gang gekomen. We hebben daar zoveel mogelijk geassisteerd met het verzorgen van gewonden, het dragen van de slachtoffers naar de heli, het zagen van houten spalken voor gebroken benen en armen en het maken van shelters als beschutting tegen de regen. Daarnaast hebben de reddingsteams ervoor gezorgd dat er ingangen tussen het puin zijn gecreëerd, zodat de lokale bevolking via die ingangen verder kon zoeken naar slachtoffers. De lokale autoriteiten ontbrak het namelijk aan zware middelen om die ingangen in het puin te creëren."

Terugkeer

Tiny vertelt verder: "We merkten dat de bevolking heel timide reageerde, ze waren eigenlijk nog lamgeslagen door de schok. De slachtoffers bestonden voornamelijk uit vrouwen en kinderen. Op een gegeven moment waren er zoveel gewonden dat het principe van triage moest worden toegepast. Ofwel, degenen die nog een kans hadden om te overleven, gingen mee met de helikopter. De rest bleef achter op het kamp. In zulke situaties, wanneer het er echt op aankomt, merkte ik dat de rampenoefeningen die ik heb gehad altijd heel realistisch zijn geweest. Wat dat betreft, kon ik in Bagh terugvallen op de ervaringen die ik tijdens de oefeningen heb opgedaan. Nadat we een aantal dagen hulp hadden verleend in Bagh, kwam ook de lokale noodhulp op gang. Op donderdagavond 13 oktober heeft de VN dan ook beslo-

ten om de search and rescue operatie stop te zetten. Vanuit Nederland werd dit bericht bevestigd, waarna we van donderdag op vrijdag zijn teruggereden naar Islamabad. In de loop van vrijdag zijn we daar aangekomen en hebben het weekend gebruikt voor debriefing en een evaluatie van de reddingsoperatie en niet te vergeten: het onderhoud van het materiaal. Uiteindelijk zijn we maandagochtend 17 oktober weer teruggevlogen naar Nederland. Maandagavond zijn we in Rotterdam geland, waar we ontvangen werden door onder andere minister Remkes van Binnenlandse Zaken.”

Ik zou zo weer gaan

Nu Tiny weer in Nederland is en terugblijkt op de USAR operatie in Pakistan, constateert hij stellig: “Dit was mijn eerste echte en grote inzet met het USAR team en ook meteen mijn heftigste ervaring tot nu toe. Het is een aparte gewaarwording dat je je, na een tijdje in een rampgebied te hebben gezeten, niet meer fixeert op een enkel slachtoffer, maar dat je in honderden doden tegelijk gaat denken.” Op de vraag of Tiny weer op het vliegtuig zou stappen als er zich een nieuwe ramp voordoet, antwoordt hij: “Ja hoor, dan ga ik zeker weer!” Tiny vertelt verder: “Als je aan de gemiddelde Nederlander vraagt of ze willen helpen na een ramp zullen de meeste met een volmondig ‘ja’ antwoorden. Ik behoorde in dit geval tot de ‘gelukkigen’ die een concrete bijdrage heeft kunnen leveren aan de noodhulp in Pakistan.”●

“Tot slot wil ik mijn collega's bedanken voor het overnemen van mijn werkzaamheden tijdens mijn afwezigheid. Daarnaast wil ik ook de MIVD bedanken voor de ruimte en tijd die ik krijg om deel uit te maken van USAR.”●

Leve de censuur

Ook dit jaar heeft Piet Broertjes tijdens zijn jaarrede voor het Genootschap van Hoofdredacteuren weer zijn diepe zorg uitgesproken over de huidige status en toekomst van het dagblad in Nederland ¹. Het aantal huishoudens waar een dagblad regelmatig op de mat valt is de afgelopen 20 jaar teruggegaan van 85% naar circa 64%, bij jongeren is de leeswoede meer dan gehalveerd over dezelfde periode. Volgens Marcel van Dam heeft het allemaal te maken met de “ontbinding van de samenleving”. De nieuwshonger en daarmee samenhangend de betrokkenheid bij de samenleving neemt naar zijn mening per generatie af en komt niet meer terug.

En diegenen die dachten dat de niet- of voormalige dagbladlezers eenvoudig een alternatief hebben gevonden in het Internet, vergeet het maar ². Een enkele kolom is iets te kort om uit te leggen hoe het zover heeft kunnen komen, laat ik daarom eenvoudig bij het begin beginnen.

Door: Arno H.P. Reuser

Een van de belangrijkste uitvindingen van de mensheid is die van de boekdrukkunst, met name omdat nu massaproductie van geschriften mogelijk werd, zodat ook ‘Het Grauw’ kennis kon nemen van informatie in plaats van alleen monniken die tot dan toe vrijwel de enigen waren die toegang hadden tot informatie. Dat kwam omdat zij zo'n beetje de enigen waren die konden lezen en schrijven en bovendien de overigens weinig begerenswaardige taak hadden de boeken te vermenigvuldigen. Door dom overschrijfwerk overigens.

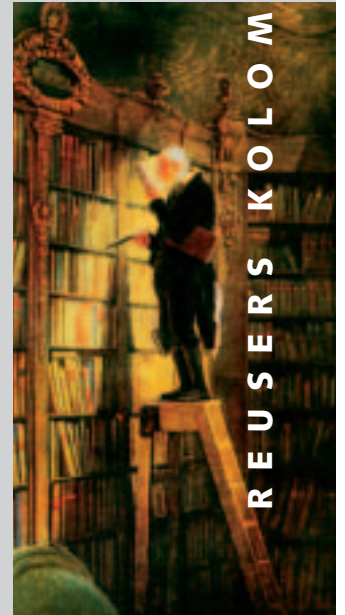
Boekdrukkunst uitgevonden

In West-Europa is de vinding van de boekdrukkunst waarschijnlijk op diverse plaatsen bijna gelijktijdig gedaan, maar zij wordt toegeschreven aan Johannes Gutenberg uit Mainz. Een goede tweede kandidaat is Jan Laurenszoon Coster uit Haarlem, en als rechtgeaard Nederlander vinden wij natuurlijk dat de eer hem toekomt. Dat Gutenberg de boekdrukkunst heeft uitgevonden moet overigens een beetje genuanceerd worden. Eigenlijk heeft hij een procédé uitgevonden, namelijk dat van de losse letterzet. Dat maakte het mogelijk veel sneller

en iets gemakkelijker dan voorheen boeken te drukken. Andere procédés zijn bijvoorbeeld het boekblok, gravures en houtsneden.

Een van de eerste producten die Gutenberg met zijn pers maakte was wat later bekend zou worden als het boek der boeken, de Gutenberg Bible, gedrukt in 1455, in folio, op perkament. De Gutenberg Bible wordt nog altijd beschouwd als niet alleen het ‘oudste gedrukte boek ter wereld, maar ook het mooiste boek ter wereld. Er zijn waarschijnlijk nog vier exemplaren bewaard gebleven: Een is in het bezit van de Library of Congress in Washington D.C. en een van de openbare bibliotheek van New York NY. De grootste bibliotheek ter wereld - de British Library - bezit maar liefst twee exemplaren, waarvan er een altijd is tentoongesteld. De British Library heeft de Gutenberg Bible bovendien gedigitaliseerd zodat elke liefhebber ervan kan genieten ³.

Gutenberg was niet alleen een geniaal uitvinder maar ook een armoedzaaier. Zo komt Johann Fust in beeld die als geldschietter bijna alles betaalde teneinde Gutenberg in de gelegenheid te stellen zijn vinding te perfectioneren. De relatie tussen Fust en Gutenberg is niet geheel duidelijk, aangenomen wordt dat Fust voorna-

◆ melijk geldschieteer was, maar het kan ook zijn dat beide volle partners waren.

Nu was Johann Fust behalve geldschieteer, goudsmid, advocaat en rijk, ook nog een tikkeltje ongeduldig. Hij wilde zo zoetjes aan wel eens winst zien op de investeringen die hij had gedaan, een klein detail dat bij uitvinders meestal niet echt prioriteit geniet. Fust eiste tijdens een rechtszaak de 2000 guldens - het leenbedrag plus rente - van Gutenberg terug die dat bedrag niet kon opbrengen. Zo kreeg Fust de Gutenberg pers in eigendom en hij was niet te beroerd om samen met een compagnon Peter Schöffer, nota bene de senior medewerker van Gutenberg, het apparaat eenvoudig ten eigen bate aan te wenden. In 1457 publiceerden Fust en Schöffer het wereldberoemde Grote Psalter, het eerste gedateerde boek (vermelding van plaats en tijd) ter wereld dat bovendien in kleur was gedrukt, een vinding van de bepaald niet domme Fust.

De uitvinding van de losse letterzet had een geweldige impact op de informatie industrie uit de 16e eeuw. Drukkerijen en persen schoten als paddestoelen de grond uit, met name in de toen al opstandige Lage Landen. Een van de meest beroemde is de drukkerij en uitgeverij Plantijn-Moretus die in vrijwel originele staat bewaard is gebleven. Er is zelfs nog een exemplaar te bewonderen van de Index Librorum Prohibitorum, de lijst van verboden boeken, die tot halverwege de 60-er jaren in Nederland bestaan heeft en destijds door de Rooms-Katholieke kerk is opgeheven omdat de lijst in die jaren een (te verwachte) averechtse uitwerking had.

Voor ons informatiefreaks is de belangrijkste uitwerking echter de instelling van censuur. Zoals viel te verwachten, was de overheid destijds niet echt dol enthousiast over de rappe ontwikkelingen in de drukkerij en kondigde al snel maatregelen af die wij tegenwoordig zouden scharen onder cen-

suur: het Dagbladzegel (goedkeuring van de Staat voor drukken van kranten), het Rooms-Katholieke Imprimatur (dat overigens nog altijd bestaat), en meer. Zo ook de oprichting van zogenaamde bibliografieën: lijsten met beschrijvingen van boeken. En die bestaan nog steeds, dikwijls onder een andere naam, maar elk land heeft zo'n bibliografie (nationale bibliografie genoemd, bevattende beschrijvingen van alle gedrukte werken in een bepaald taalgebied uitgegeven in een bepaalde periode, ongeacht onderwerp) zodat de meeste boeken en andere gedrukte werken in West-Europese landen vanaf de 15e eeuw toegankelijk zijn. Tot op de dag van vandaag. Censuur is dus niet altijd negatief.●

¹⁾ Jaarrede 2005 / Pieter Broertjes. -

<http://www.villamedia.nl/genootschap/jaarrede2005.htm>

²⁾ Sorry, geen interesse / Marcel van Dam. In: De Volkskrant, 21-04-2005 http://www.rationelepolitiek.nl/alternatieven/anglicisme_cultuurverlies_bron_dam.htm

³⁾ Digitale Gutenberg Bible:

<http://www.bl.uk/treasures/gutenberg/homepage.html>

Zoals u in nummer 5 van INGELICHT heeft kunnen lezen is Maarten Heijkoop door de MIVD aangetrokken als projectleider van e-DIV. Dit staat voor elektronische Documentaire Informatievoorziening. Dit project is afgeleid van het Defensiebrede project Documentaire Informatie Voorziening Online (DIV-Online). DIV-Online is ontstaan om zorg te dragen voor een structurele oplossing voor het beheer van digitale documenten en daarmee tevens te voldoen aan de archief wet- en regelgeving. Het project e-DIV beoogt dat bij de MIVD straks alle formele documenten digitaal worden verwerkt, wat uiteindelijk zal leiden tot een efficiëntere bedrijfsvoering en een versnelling van het terugvinden van documenten. Daarnaast zal het hanteren van een uniform documentenbeheersysteem voor minder opslagruimte zorgen en de kwaliteit zal ook verbeteren.

Maarten vertelde in nummer 5 van INGELICHT dat hij druk bezig was met het opstellen van een procesportfolio. Dit portfolio zorgt ervoor dat de processen binnen de MIVD inzichtelijk worden gemaakt om daarmee tevens de complexiteit zichtbaar te maken. Om u op de hoogte te houden van de voortgang van het project vragen we Maarten naar de huidige stand van zaken. Hij vertelt: "Inmiddels is er, ook met behulp van de input van de verschillende afdelingen, een eerste versie van het processenportfolio opgesteld. Dit geeft een globaal inzicht in de processen, gericht op de workflow. Dit zal uiteraard nog verder ingevuld gaan worden naarmate het project vordert, daarbij is het belangrijk om dit stapsgewijs te doen." Maarten vertelt verder: "Op dit moment zijn er bij DIV-Online wat aanloopproblemen die ook consequenties hebben voor het verloop van ons project. Dit betekent dat wij voor de technische invulling van e-DIV zullen meeliften op de

E-DIV IN PROGRESS

nieuwe infrastructuur die het project Herinrichting Technische Infrastructuur gaat implementeren. Dat betekent dat de implementatie van het elektronische documentenbeheersysteem van e-DIV niet eerder zal plaatsvinden dan eind 2006 of begin 2007, na de implementatie van de nieuwe infrastructuur.”

Tijdspad

Vanaf half januari 2006 komen er twee nieuwe medewerkers bij het project. Maarten vertelt: “Zij gaan zich vanaf die tijd tot en met de zomer bezig houden met een documentair structuurplan. Dit

betekent dat ze de documentaire structuur in kaart gaan brengen waarbij onder andere wordt gekeken naar welke archieven er zijn, hoe dossiervorming plaatsvindt, welke documenttypes er zijn en wat voor metadata er wordt gebruikt. Daarna zal het functioneel ontwerp worden gemaakt en kan de hardware en software worden besteld. Vervolgens zal er waarschijnlijk in het vierde kwartaal van 2006 een pilot starten om de software en de integratie van deze software met andere applicaties binnen de MIVD te testen. Ondanks het feit dat het project uitloopt, proberen we quick-wins te bereiken

door te bezien welke archieven we al kunnen digitaliseren en op welke manier. Door het houden van een pilot krijgen we een nog beter inzicht in de uitvoering van de processen waardoor we in staat zijn om straks ook kwalitatieve verbeteringen te bereiken. Na de pilot zullen de afzonderlijke afdelingen worden benaderd voor een implementatieplan. Dit gebeurt stapsgewijs. Dit implementatieplan wordt zoveel mogelijk een plan op maat waarbij er per afdeling onder andere nader wordt gekeken wat de specifieke vereisten zijn. Afdelingen kunnen bij de implementatie dus zelf aangeven hoever ze willen gaan in de diverse toepassingen.”

Consequenties

Tot slot licht Maarten toe wat de consequenties en voordelen van de invoering van e-DIV zijn. “Mits je hiervoor geautoriseerd bent, kunnen documenten straks digitaal worden teruggevonden. Dit levert een tijdswinst op met de huidige situatie. Ten tweede krijgen medewerkers, die verantwoordelijk zijn voor processen waarbij veel mensen betrokken zijn, veel beter inzicht in, waar documenten zich bevinden, wie welke acties heeft uitgevoerd en wat de status van het document is. Als derde consequentie ondersteunt het systeem de mogelijkheid om het afdelings- en/of bureauhoofd een beter inzicht te geven in wat de afdeling allemaal doet en wie waar mee bezig is, zodat er een betere sturing mogelijk is. Dit is vooral van belang voor afdelingen waar hoge volumes aan documenten worden gedraaid.”●

Piette na 43 jaar weg bij Defensie

MIVD FOTOGRAAF NEEMT AFSCHEID

Op 24 november nam Albert Piette afscheid van vrienden en collega's tijdens een gezellige receptie en heerlijke Indische maaltijd. Na ruim 43 jaar is het tijd voor Albert om Defensie te verlaten.

We kennen Albert natuurlijk allemaal van de vele foto's die hij gemaakt heeft tijdens werkbezoeken, recepties en ceremoniële bijeenkomsten.

Albert begon zijn loopbaan bij Defensie echter als Kort Verband Vrijwilliger KVV-sergeant bij de Koninklijke Luchtmacht als vliegtuigmonteur bij het 306 fotoverkenningssquadron

Als sergeant verruilde Albert zijn uniform voor een 'burgerpak', solliciteerde en werd aangenomen bij de toenmalige Directie Materieel van de Koninklijke Landmacht bij het constructiebureau als tekenaar constructeur B 3e klasse.

Bezeten van fotografie, kreeg Albert de gelegenheid de opleiding fotografie en fotonica (MTS) te volgen. Na het behalen van zijn diploma, werd Albert bij de LAMID, de inlichtingendienst van de Landmacht, aangenomen als technisch fotograaf-laborant. Hij had lange tijd zijn eigen DOKA gehad op de zolder van de PJK kazerne en verhuisde uiteindelijk naar de Frederikazerne, waar zijn functie na de ontvlechting van de inlichtingendiensten bij de krijgsmachtdelen uiteindelijk overging naar het mediacentrum van de MIVD.

De werkzaamheden van Albert zijn sinds 1977 heel divers geweest. Je kan wel zeggen dat Albert overall geweest is en van alles heeft gedaan. Hij heeft voor de NAVO in Brussel foto's gemaakt en hij is geaccrediteerd bij het Koninklijk Huis.

Generaal Dedden memoreerde tijdens de receptie de wijze waarop hij Albert en zijn werk heeft leren kennen. "Hij fotografeert altijd met veel oog voor detail. Een prettig mens om mee samen te werken, iedereen kon altijd een beroep op Albert doen. De fotografische inspanningen van Albert mochten er keer op keer zijn. Er ontsnapte maar weinig aan zijn aandacht, zijn foto's hebben dit steeds bewezen. Ook ik heb de afgelopen jaren herhaaldelijk een beroep op hem kunnen doen bij recepties, buitenlandse bezoekers en ambtsjubilea." "Ik wil je voor al je bijdragen bijzonder hartelijk danken", aldus generaal Dedden.

De afscheidsreceptie van Albert was druk bezocht. Het leek op een reünie van Defensie medewerkers vanuit alle hoeken van de krijgsmacht. Albert genoot zichtbaar van alle belangstelling. Albert Piette wil graag iedereen bedanken voor

de vele blijken van belangstelling die hij bij zijn afscheid heeft gehad. Wat voor hem begon als een passie, is gedurende de jaren dat hij bij Defensie heeft mogen werken, uitgegroeid tot een niet alledaagse professie. "Veel buitenlandse bezoekers, leden van het Koninklijk Huis en militairen van alle krijgsmachtdelen hebben mijn lens gepasseerd. De positieve reacties die volgden bij het zien van de foto's die ik maakte, gaven mij iedere keer veel voldoening, ook voldoening dat het weer gelukt was het 'moment supreme' vast te leggen. Ik genoot ook van de vrijheid die ik had om mijn werk te kunnen doen, die vrijheid gaat nu over in vrije tijd, daar zal ik nog even aan moeten wennen! Ik wens mijn opvolgers alle succes toe. Ik hoop dat jullie je realiseren dat jullie een baan hebben waarin je je fantasie en je creativiteit de vrije loop kunt laten. Het gaat iedereen goed!" ●